

J. IN W. GRIMM

PRAVLJICE

BISTROUMNA KMETICA

Bil je reven kmet, ki ni imel zemlje; imel je samo majhno hišico in hčer edinko. Nekega dne reče hči: »Lahko bi prosila našega kralja in gospodarja za košček orne zemlje.«

Ko je kralj slišal o njuni revščini, jima je res dal krpo ledine; oče in njegova hčerka pa sta jo izkrčila in prekopala, da bi posejala malo pšenice in drugega žita. Ko sta njivo malone že prekopala, sta našla v zemlji možnar iz čistega zlata.

»Slišiš,« je rekel oče dekletu, »ker je bil naš kralj in gospodar tako milosten, da nama je podaril to njivo, mu morava zato dati tale možnar.«

Hči pa se je uprla in dejala: »Oče, če imava možnar brez tolkača, morava priskrbeti še tolkač; zato je bolje molčati.«

Oče pa je ni maral poslušati, vzel je možnar, ga nesel kralju in rekel, da ga je našel v krčevini in naj ga izvoli sprejeti kot darilo.

Kralj je vzel možnar in vprašal, ali ni našel ničesar več.

»Ne,« je odvrnil kmet.

Nato je ukazal kralj, naj mu prinese še tolkač. Kmet pa je trdovratno trdil, da tolkača nista našla, to pa mu je toliko pomagalo, kakor da je v veter govoril. Vrgli so ga v ječo in tam bi moral sedeti tako dolgo, dokler ne bo priskrbel tolkač. Služabniki, ki so

mu prinašali vsak dan vode in kruha, kar se pač daje zapornikom v ječah, so slišali kmeta, ki je venomer vpil: »Oh, zakaj nisem poslušal hčere! Oh, oh, zakaj nisem poslušal svoje hčere?«

Služabniki so šli h kralju povedat, kako kmet venomer vpije: »Oh, zakaj nisem poslušal svoje hčere?« in noče ne jesti ne piti. Zapovedal je služabnikom, naj privedo kmeta predenj in ga je vprašal, zakaj venomer vpije: »Oh, zakaj nisem poslušal svoje hčere?«

»Kaj pa je rekla vaša hči?«

»Govorila je, naj rajši ne nesem možnarja, drugače bom moral prinesiti še tolkač.«

»Ker imaš tako bistrourmno hčer, jo pošlji k meni.«

Ko je dekle prišla h kralju, jo je vprašal, ali je res tako bistrourmna, in če je, je rekel, ji bo zastavil uganko in če jo reši, jo bo vzal za ženo. Dekle je takoj privolila, da bo uganila, kralj pa je dejal: »Pridi k meni, ne oblečena, ne naga, ne vozeč se, ne po poti, ne izven poti: in če boš zmogla to, se bom oženil s teboj.«

Dekle je šla domov in se je do golega slekla: tako ni bila oblečena; vzela je veliko ribiško mrežo, sedla in se vsa zavila vanjo: tako ni bila naga; izposodila si je proti plačilu osla ter privezala oslu ribiško mrežo za rep, da jo je vlekel v nji: tako ni ne jahala in se ne vozila; osel pa jo je moral vleči po kolovozu, da se je samo s palcem na nogi dotikala tal: in to ni bilo ne po poti ne izven poti. Ko je dekle tako prišla na dvor, je kralj dejal, da je rešila uganko in da je vse izpolnjeno. Izpustil je očeta iz zapora, njo pa je vzel k sebi kot svojo ženo ter ji zaupal vso kraljevo zakladnico.

Minilo je tako nekaj let in ko je moral kralj nekega dne na pregled svoje armade, je naneslo, da je bilo pred njegovim gradom polno kmetov z vozovi, ki so prodajali drva. V nekatere vozove so bili vpreženi voli,

v nekatere konji. Nekemu kmetu, ki je imel tri konje, je povrgla kobila žrebè, žrebiček pa je stekel od kobile in legel med dva vola, ki sta bila vprežena v voz. Ko so se kmetje zbrali, so se začeli prepirati, se s pestmi obdelovati in razgrajati. Kmet, ki je imel vole, je hotel obdržati žrebička in je trdil, da sta ga njegova vola povrgla, drugi pa je zatrjeval, da ga je povrgla njegova kobila in da je njegov. Spor je prišel do kralja samega in ta je razsodil, naj bo žrebiček tistega, kjer je ležal; tako ga je dobil kmet z voli, čeprav ni bil njegov. Drugi kmet pa je odšel jokaje in tarnajoč zaradi svojega žrebička. Slišal pa je bil, kako je kraljica močno milostna, ker je bila tudi sama kmečkega stanu; napotil se je k nji in jo prosil, ali mu ne bi mogla pomagati, da bo dobil nazaj svojega žrebička.

»Če mi obljubiš,« je dejala kraljica, »da me ne boš izdal, ti povem to. Jutri zjutraj, ko pojde kralj na pregled straž, se postavi sredi ceste, koder mora iti mimo, vzemi veliko ribiško mrežo in delaj, kakor da loviš ribe; in tako delaj dalje in stresaj mrežo, kakor da jo imaš polno.« Zraven mu je še povedala, kaj naj odgovori kralju, če ga bo kaj vprašal.

Naslednji dan je stal kmet tam in lovil ribe na suhem. Ko je kralj prišel mimo in videl to, je poslal sla k njemu, da ga je vprašal, kaj prismojenec počne.

Ta pa je odgovoril: »Ribe lovim.«

Ko ga je sel vprašal, kako more loviti ribe, saj ni nikakšne vode, mu je kmet odgovoril: »Kakor moreta imeti dva vola žrebička, prav tako jaz po suhem lahko ribe lovim.«

Sel je šel in ponesel odgovor kralju, ki je ukazal, naj pripeljejo kmeta predenj. Ko so ga privedli, mu je kralj rekel, da si tega ni izmislil sam in da naj pove, kdo je bil to; najbolje je, da takoj prizna. Kmet pa ni

hotel izdati in je neprestano govoril: »Bog varuj! Sam sem si izmislil.«

Hlapci so ga položili na otep slame ter ga bili in krtačili tako dolgo, dokler ni priznal, da si je to izmislila kraljica.

Ko je kralj prišel domov, je rekel svoji ženi: »Zakaj si tako neodkritosrčna z menoj! Nočem te več za ženo. Tvoj čas je minil, pojdi spet tja, od koder si prišla, v svojo kmečko kajžo.«

Vseeno pa ji je obljubil, da sme za slovo vzeti s seboj najboljše in najljubše, kar ima.

»Prav, dragi mož, če ukažeš, bom storila tako,« je rekla in se mu vrgla v objem ter ga poljubljala in rekla, da bi se rada poslovila od njega. Nato je velela napraviti močno uspavalno pijačo ter želela popiti z njim čašo za slovo. Kralj je napravil velik požirek, sama pa je le malo srknila.

Kralj je kmalu trdno zaspal. Ko je videla to, je vzela veliko belo rjuho in ga zavila vanjo, nato pa velela služabnikom, naj ga odneso na voz pred vrati. Odpeljala ga je v svojo kajžo in ga položila v svojo posteljo. Kralj je spal ves dan in celo noč in ko se je prebudil, je pogledal okrog sebe in rekel: »O bog, kje pa sem?« Poklical je služabnika, a nikogar ni bilo.

Slednjič je prišla k njegovi postelji žena in rekla: »Dragi gospod kralj, ukazal si mi, naj vzamem s seboj najboljše in najboljše, kar imam na gradu; in ker nimam nič ljubšega in boljšega od tebe, sem te pač vzela s seboj.«

Kralj pa je s solznimi očmi dejal: »Draga žena, ti boš moja in jaz bom tvoj.« Vzel jo je spet v svoj kraljevski grad in se znova poročil z njo. In menda sta srečna in zdrava še danes ta dan.

IZBRANA DELA IZ DOMAČE IN SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI

KNJIŽNICA KONDOR